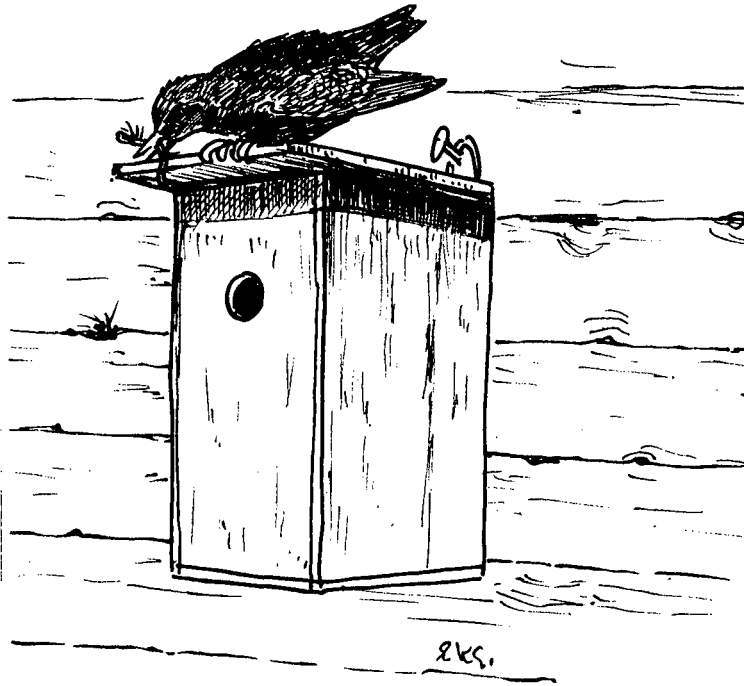

Een spreeuw als pleegmoeder

door Aart Smit

Een enthousiaste stem door de telefoon: „Nu beleef ik zo iets aardigs! Een spreeuw heeft een koolmezengezin geadopteerd. Ik loer er de hele dag naar en vind het leuker dan televisie. Wil je eens komen kijken?”

Er hangt een nestkast tegen de huismuur. De uitspringende keuken biedt hierop een goed uitzicht. De vrouw des huizes heeft een stoel middenin de keuken geplaatst, zodanig dat het hele gebeuren onbelemmerd kan worden gadegeslagen. De oorspronkelijke bewoners van de nestkast zijn koolmezen die inmiddels een stel hongerige jongen van de nodige mondvoorraad moeten voorzien. Dat is heel wat en het ouderpaar vliegt dan ook af en aan.

Vlakbij zit ook een spreeuwenvrouwje in de bloeiende prunus op de uitkijk. Ze wacht ongeduldig op het moment dat de kust veilig is. Dat wil zeggen, dat er geen koolmezen in de buurt zijn. Op zo'n moment vliegt ze met

haar prooi, meestal een emelt, naar de nestkast toe, klemt zich onbeholpen fladderend aan het vlieggat vast en steekt haar kop naar binnen. De rest van haar lichaam kan er niet in, want het vlieggat is niet voor spreeuwen gemaakt.

De afstand kop-met-prooi tot die der sperrende jongen binnenin is kennelijk te groot want steeds weer trekt ze haar kop terug en dan blijkt het voer nog in haar snob te zitten. Ook kan een rol spelen dat de spreeuw, die door haar volume het vlieggat „kurkt”, daardoor automatisch het inwendige van de nestkast verduistert, waardoor ze de sperrende jongen niet kan waarnemen en omgekeerd.

Als een der koolmeesouders gedurende deze nogal omslachtige voederpoging terugkeert, is het vechten geblazen. Luid scheldend – waarbij de prooi tóch niet uit de snavels valt – en ruziemakend wordt de spreeuw verdreven. Het eigendomsrecht van deze territo-

riale koolmezen geeft de kleinere vogels een mentaal overwicht op hun fors gebouwde ongewilde buurvrouw.

Ze geeft het echter niet zo gauw op. Soms, als één der koolmeesouders in de kast is, vliegt de spreeuw weer naar het vlieggat, steekt de kop naar binnen en blijkt dan toch haar prooi te zijn kwijtgeraakt. Vermoedelijk wordt deze dan door de volwassen koolmees binnenshuis aangenomen en aan de jongen gevoerd. Op deze manier fungeert de adulte koolmees als makelaar!

De voederdrift van de vrouwtjesspreeuw neemt toe naarmate de oude koolmezen wegblijven. Het geroep van de hongerige jongen wordt dan luider en dat lijkt de spreeuw extra te stimuleren. Vooral als zij op de nestkast plaatsneemt blijkt deze beroering het geblè aan te wakkeren. Het is triest te zien hoe de spreeuw soms wel een half uur lang met haar bengelende prooi in de snavel heen en weer wipt, van prunus naar nestkast en weer terug en in de vrije ogenblikken tevergeefs tracht haar emelt aan de man te brengen.

De oorzaak van deze bijzondere vogelgeschiedenis ligt mogelijk aan een mislukte spreeuwenbroedsel en het uitleven van de broeddrift door het spreeuwenvrouwje. De vraag was, hoe ver de broedzorg zou gaan. Zou deze ook worden voortgezet ná het uitvliegen van de jonge koolmezen?

Inderdaad bleek, dat nadat de jongen waren uitgevlogen, de spreeuw nog gepoogd heeft te blijven voederen, maar dat werd door de ouders niet geaccepteerd. De spreeuw werd toen verjaagd.

(Uit: Natuurklanken, blad van de KNNV-afdeling Epe-Heerde)